

نکاتی درباره واکسن روسی کرونا به نام اسپوتنیک ۵

این واکسن برای ایجاد مصونیت علیه ویروس کرونا COVID-19 است. واکسن نوترکیب با استفاده از وکتور آدنووایروس انسانی ۲۶ برای واکسن نوبت اول و آدنووایروس ۵ برای واکسن نوبت دوم تولید شده است. ژن تولید گلیکوپروتئین S در ژنوم آدنووایروس قرار داده شده است لذا آدنووایروس در سطح خودش این آنتی ژن را دارد که باعث تحریک سیستم ایمنی می‌شود. آنتی ژن S سبب اتصال ویروس کرونا به سلول‌های بدن و آغاز روند بیماری می‌شود لذا با تحریک

سیستم ایمنی می‌توان از ابتلا به بیماری محافظت نمود. آدنووایروس استفاده شده به عنوان وکتور، به نحوی تغییر داده شده که قابلیت تکثیر و بیماری‌زایی در بدن نخواهد داشت.

اثربخشی این واکسن علیه ابتلا به بیماری 91.6% است هر چند که ممکن است اثربخشی آن در سالمندان و یا افراد با ضعف ایمنی کمتر باشد. بهترین پاسخ ایمنی از حدود ۲ هفته بعد از دریافت نوبت دوم واکسن ایجاد می‌شود ولی طول مدت محافظت این واکسن همانند سایر واکسن‌ها مشخص نیست. مطالعات بالینی این واکسن همانند سایر واکسن‌ها همچنان ادامه دارد تا به ابهامات یاد شده پاسخ داده شود.

موارد ممنوعیت مصرف این واکسن: در دوره بارداری و شیردهی، سابقه واکنش‌های حساسیتی شدید و وجود هر گونه بیماری حاد یا بدون تب (این افراد حدود ۲ هفته بعد و بهبودی می‌توانند مراجعه نمایند). واکسن برای افراد زیر ۱۸ سال مجوز مصرف ندارد. علاوه بر این افرادی که به دنبال تزریق نوبت اول این واکسن دچار هر نوع عارضه شدید (مانند آنافیلاکسی یا واکنش حساسیتی منتشر شدید، تشنج، تب بالای ۴۰ درجه و غیره) شده اند منع مصرف نوبت دوم واکسن را دارند.

ظاهر واکسن: واکسن‌های وارداتی در ویال‌های ۵ دوزی، هر دوز نیم میلی لیتر، جمعاً ۳ میلی لیتر و در حالت منجمد است. برای افتراق ویال‌ها، ویال‌های نوبت اول آبی رنگ و ویال‌های نوبت دوم قرمز رنگ هستند.

تعداد نوبت دریافت این واکسن ۲ نوبت است که به فاصله ۲۱ روز از همدیگر تجویز می‌شود. توصیه به رعایت حداقل ۲۱ روز است ولی اگر فردی با تاخیر مراجعه نمود، منعی برای تجویز نوبت دوم نیست. تاکید می‌شود که نوع واکسن برای نوبت اول و دوم با همدیگر متفاوت است و باید حتما توجه شود.

عوارض واکسن: بر اساس مطالعات بالینی انجام شده عوارض واکسن نوبت اول یا دوم عموماً خفیف و متوسط بوده و در طی حدود ۳ روز برطرف می‌شوند. شایعترین عارضه ایجاد حالت شبه آنفلوآنزای خفیف (تب، لرز، دردهای عضلانی و مفصلی، گلو درد، احتقان و آبریزش بینی، ضعف، احساس ناخوشی و سردرد) و یا عوارض موضعی مانند درد و تورم و قرمزی محل تزریق هستند. عوارض فوق عموماً خودبخود بهبود می‌یابند ولی می‌توان از مسکن‌های ضد التهابی غیر استروئیدی (NSAIDs) برای کنترل تب و یا از آنتی‌هیستامین‌ها برای عوارض موضعی استفاده کرد.

عوارض کمتر شایع عبارتند از: تهوع، بی‌اشتهایی و بزرگی غدد لنفی منطقه‌ای هستند و بندرت گیجی و سنکوپ گزارش شده است. افزایش موقت آنزیم‌های کبدی، افزایش کراتینین سرم و CPK، کاهش نوتروفیل‌ها، افزایش لنفوسیت‌ها، افزایش و کاهش پلاکت‌ها، کاهش هماتوکریت و افزایش ESR نیز گزارش شده است.

تداخلات دارویی با سایر داروها: مطالعه نشده است.

موارد زیر مصرف واکسن اسپوتنیک باید با احتیاط و بررسی منافع به خطرات احتمالی تزریق شود. لذا توصیه می‌شود این قبیل بیماران حتماً قبل از تزریق نظر پزشک معالج خود را در مورد انجام یا عدم انجام واکسیناسیون پرسش نمایند و در صورت اعلام بلامانع بودن به مراکز واکسیناسیون مراجعه نمایند: بیماری مزمن کبدی، کلیوی، بیماری‌های متابولیک (دیابت کنترل نشده و اختلال فاحش عملکرد تیروئید)، اختلالات خونی (مانند هموفیلی یا اختلالات انعقادی) صرع و سایر بیماری‌های اعصاب مرکزی و یا سابقه سکتة مغزی، بیماری‌های عروق کرونر، میوکاردیت، اندوکاردیت و یا پریکاردیت. بیماران مبتلا به بیماری‌های خودایمنی (اتوایمیون) و مبتلایان به سرطان‌های بدخیم. بدلیل احتمال بروز واکنش‌های حساسیتی شدید و آنافیلاکسی، امکانات دارویی و تجهیزات اولیه احیا و همچنین آمادگی خدمات اورژانس پزشکی و انتقال بیماران احتمالی باید پیش‌بینی شده باشد. افرادی که در بررسی اولیه قبل از ورود به پایگاه واکسیناسیون تب بالای ۳۷ درجه دارند اجازه واکسیناسیون تا رفع بیماری احتمالی زمینه‌ای ندارند. افرادی که سابقه ابتلا به بیماری کرونا را در یک سال گذشته داشته‌اند می‌توانند واکسینه شوند. واکسیناسیون کرونا برای عموم افرادی که در گروه‌های اولویت دار قرار دارند اختیاری است و الزام وجود ندارد.

منبع: مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر- اداره بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن